

Kirsten Egholk er cand.mag. i etnologi og master i museologi. Fra 1998 til 2015 har hun arbejdet som formidlingsansvarlig museumsinspektør på Greve Museum og har skrevet bøger og artikler om forstadens udvikling. Siden oktober 2015 har hun arbejdet som museumsinspektør på Københavns Museum, hvor hun er med til at udvikle udstillinger til det nye Københavns Museum, som åbner i Stormgade 18 i 2018.

Keywords: Museologi, udstilling, medskabelse, samarbejde, forstad, multietnisk samfund

MEDSKABELSE OG INKLUSION PÅ ET MUSEUM – FORTÆLLINGER OM HVORDAN ET STED I FORSTADEN BLIVER TIL

Det kulturhistoriske museums samarbejde, inklusion og medskabelse med så bred en vifte af borgere som muligt er et centralt fokus på museerne i det 21. århundrede. Artiklen giver eksempler på et museums metoder til forskellige former for inddragelse af borgerne som eksempelvis medkuratorer og medproducenter af kulturhistoriske udstillinger. Udgangspunktet er Greve Museums arbejde med at forske i, indsamle og formidle forstadens liv og kulturhistorie i perioden fra 1960'erne og frem til nyeste tid og hvordan fortællinger om et sted skabes i en dialog med mange forskellige interessenter.

Præfikset 'co' indenfor det etnologiske kulturvidenskabelige felt var det overordnede tema på den 33. Nordiske Etnolog og Folklorist konference og gav inspiration til at reflektere dels over museologiske tilgange til inddragelse af borgere i et museums virke, dels hvordan fortællinger om et sted som forstaden er en

dialogisk proces under vedvarende konstruktion.¹ Denne proces foregår blandt andet ved hjælp af den etnografiske metode, hvor museumsfolk sammensætter empiriske observationer fra felten, genstande og kilder fra museumsmagasinet, musik, digte, stemninger og følelser til fortællinger om et sted. Dette ikke-lineære arbejde foregår i høj grad som en co-produktion: „Ethnographies are made out of a multitude of bits and pieces – which are more or less consciously coproduced in collaboration with informants, and through confrontation with various phenomena and experiences – that are not „naturally“ connected, but which have to be linked together by the ethnographer.“² Kulturanalytikerne O'Dell og Willims begreb 'composing ethnography' er en særlig disciplin også udenfor det antropologiske felt, som jeg vil overføre på museumsarbejdet.

Artiklens fokus er på Greve Museums forskellige metoder til samskabelse og medkuratering sammen med borgere i Greve Kommune. Greve Museum arbejder i stil med øvrige kulturhistoriske museer i det 21. århundrede i stor udstrækning med inddragelse af forskellige målgrupper.³ Museets praksis omkring såvel indsamling, forskning som formidling har ændret sig i takt med et stort oplevelsesøkonomisk og kulturpolitisk fokus på brugerinvolvering og –deltagelse, der blandt andet kom til udtryk med en revision af museumsloven fra 1984 til den nye museumslov i 2001 og revideret i 2006. Ifølge bemærkningerne til den danske museumslov, der trådte i kraft den 1. januar 2013, skal museernes viden: „både bidrage til at perspektivere den aktuelle samfundsudvikling og -debat i et lokalt, nationalt og globalt perspektiv og skabe grundlag for medborgerskab for den enkelte, og samtidig bidrage som en udviklende faktor for andre samfundsmæssige opgaver i samarbejde med myndigheder, institutioner og andre relevante aktører.“⁴ Medinddragelsen sker på en række forskellige formidlingsplatforme både i forhold til udvikling af udstillinger, undervisning og indsamling af fortællinger, genstande og andre kilder, som kan være med til at bygge bro mellem fortid og nutid og skabe demokratisk debat om fremtidens forstadsudvikling. Museet har i de seneste år arbejdet på at nedbryde barrierer og opbygge netværk, partnerskaber og platforme af tillid blandt forskellige grupper af borgere, for at også tidligere underprioriterede grupper af besøgende, borgere og brugere kunne komme til orde. Museets forsknings- og formidlingsaktiviteter har søgt at understøtte denne målsætning ved aktivt at opsøge nye brugergrupper og etablere dialog om byens kultur, dens fortid, nutid og fremtid. Filosofien har været, at

1 „CO - Co-productions, collaborations, contestations coming together in Copenhagen“ 18. - 21. august 2015.

2 O'Dell og Willim 2011, s. 31.

3 Eksempler på nyere publikationer og rapporter om denne udvikling: Kulturministeriet 2006, s. 78-105; Kulturministeriet 2009; Brovall Villumsen et al. (red.) 2014; Brændholt Lundgaard et al. (red.) 2013; Brændholt Lundgaard et al. (red.) 2014; Rudloff 2013; Guldmann Sekwati 2013: s. 25-29.

4 Lovteksten fremgår af: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=143388>, besøgt februar 2014.

nye publikumsgrupper bedst nås ved at udvide kredsen af personer, som faktisk deltager i produktionen af viden og formidling i museet. Arbejdet med fortsat at etablere og udvikle lokale partnerskaber med borgerne i lokalområdet vil fortsat være en del af profilen i de kommende år.

I artiklen placerer jeg indledningsvist Greve Museum på det museale Danmarkskort samt museets særlige ansvarsområde omkring velfærdssamfundets og forstadens udvikling. Dernæst giver jeg i artiklen en række museologiske overvejelser omkring Greve Museums arbejde med borgerinddragende initiativer og en række eksempler fra forskellige typer af museumsprojekter med varierende grader af 'co' med både borgere, uddannelsesinstitutioner, museumssamarbejde og boligsocialt arbejde. Skabelsen af et relevant og vedkommende kulturhistorisk museum og fortællinger om et sted ligger efter min vurdering i dette spændingsfelt mellem en lang række af forskellige aktører, der kan skabe synergi og dynamik. Samtidig er det et meget komplekst felt, for hvem skaber de meningsfulde historier og hvilke roller spiller fagfolkene og borgerne på denne museumsarena? Denne diskussion vender jeg tilbage til i afsnittet om „Bymuseers sense of place“.

Greve Museum og forstaden

Greve Museum var ved sin etablering i 1988 et moderne etnologisk museum, der blev indrettet i en stor firlænget hedebugård. Det var første gang i Danmark, at der kom et statsanerkendt kulturhistorisk museum, der havde til formål at fortælle om udviklingen fra landbrugsland, med københavnerbønder og fiskere, til forstadsområde, beboet af lønarbejderfamilier i et moderne bylandskab.⁵

Greve ligger ca. 30 km syd for København og har i løbet af det 20. århundrede udviklet sig fra et klassisk landområde til en moderne forstad til København. Et af de særlige karakteristiske træk ved Greve har været en meget stor tilflytning til området særligt fra 1960'erne og frem, hvor den store byplan Køge Bugt-planen fra 1961 blev realiseret. Indbyggertallet blev tidoblet fra under 5000 indbyggere ved århundredets begyndelse til næsten 50.000 indbyggere i 2015.⁶ Tilflytningen til de nye parcelhuskvarterer og almennyttige boligområder i Greve Kommune er således et fællestræk for mange af kommunens borgere.

I løbet af de sidste 25 år har Greve Museum både i samarbejde med Greve Lokalkiv, kommunen, lokale foreninger og borgere opbygget en samling af materiel kulturarv i form af genstande, arkivalier, fotos og private film, der kan bidrage til en varieret fortælling og forståelse af forstadens udvikling. Ligeledes har det fra museets start været en vigtig forsknings- og indsamlingsstrategi gennem Greve

5 Floris 1988.

6 Egholk 2005; Thelle og Stenner 2001.

Museums Etnologiske Undersøgelser (GEU) at få dokumenteret forskellige borgers liv i forstaden gennem indsamling af kvalitative interviews og erindringer fra borgerne, der kan belyse hverdagslivet i forstaden og den immaterielle side af forstadens kulturarv. Fokus har blandt andet været på at få kendskab til Greveborgeres såkaldte særlige 'sociokulturelle dna'. Dette gælder både de oprindelige beboere og de mange tilflyttere, som har været med til at udvikle og forme nutidens Greve Kommune. Museet har blandt andet arbejdet med forskellige typer af minder og migrationshistorier idet Greve Kommune siden 1970'erne også modtog gæstearbejdere, indvandrere og flygtninge.⁷

Teoretisk tilgang til Greve som sted

Med teoretisk inspiration fra den britiske geograf Doreen Barbara Masseys tilgang til 'place', som her er oversat til sted, anskuer jeg Greve som et sted, der er formet af forskellige og mangeartede sociale relationer mellem mennesker og steder, der er udstrakt i tid og rum.⁸ Greve som sted kan med Masseys begreber analyseres som et produkt af tre gensidigt forbundne forhold: 'interrelations', 'multiplicity' og 'under construction'.⁹

For det første er et sted i Masseys optik et produkt, der konstitueres gennem forskellige både globale og helt små intime relationer.¹⁰ Et sted konstitueres gennem dets relationer af både social, politisk, økonomisk og kulturel karakter.¹¹ Disse forskellige steder er porøse netværk af sociale relationer, som Massey definerer således: „Places are not so much bounded areas as open and porous networks of social relations. Their 'identities' are constructed through the specificity of their interaction with other places rather than by counter position to them.“¹² Greve er ud fra Masseys begreb et sted, som er dannet af en diversitet af menneskelige relationer og interaktion på kryds og tværs af Greve, København, Danmark, Europa og verden. Greve er også dannet igennem interaktion både politisk, økonomisk og kulturelt med f.eks. Københavns kommune. Sommerferier i store teltlejre ved Køge Bugt i mellemkrigsårene og intime møder med Greves lokalbefolkning fik flere københavnere til at vælge Greve som bosted senere i livet.¹³ De store saneringer af de københavnske brokvarterer fra 1960'erne og frem fik betydning for Greves udvikling som en kommune med stor befolkningstilvækst.¹⁴

7 Egholk og Krogh Jensen 2014a, 2014b, 2016.

8 Massey 1995, 2005.

9 Massey 2001, 2005.

10 Massey 2005, s. 9.

11 Massey 2005, s. 107.

12 Massey 2001, s. 121.

13 Hvidberg 1991.

14 Nielsen 1987.

Mangfoldighed er det andet karaktertræk ved et sted. Massey definerer det som en mangfoldighed af mange forskellige former for både fysiske og sociale rum, der eksisterer side om side: „... such a way of conceptualizing the spatial, moreover, inherently implies the existence in the lived world of a simultaneous multiplicity of spaces: cross-cutting, intersecting, aligning with one another, or existing in relations of paradox or antagonism. Most evidently this is so, because the social relations of space are experienced differently, and variously interpreted, by those holding different positions as part of it. (...) the observer is inevitably within the world (the space) being observed. And this in turn means that it partly constitutes the observer and the observer it, and the fact of the observer's constitution of it means that there is necessarily a multiplicity of different spaces, or takes on space.“¹⁵ I min fortolkning af Greve som et sted karakteriseret af mangfoldighed er der f.eks. tale om møder mellem forskellige livsformer i forstaden, som eksisterer i forskellige rum både side om side med hinanden og i konkrete møder.

Det er f.eks. de såkaldt 'oprindelige' beboere i Greve, som både levede i deres egne kulturelle livsrum og i interaktion med tilflyttere til området om, hvordan Greve som nyt byrum skulle skabes.

For det tredje er et sted ifølge Massey altid under konstruktion og må analyseres både i forhold til tid og sociale relationer. Greve som sted er med dette teoretiske blik altid undervejs i en skabelsesproces. Resultatet af stedet bliver aldrig færdigt, fordi det altid er i en proces.¹⁶

Ifølge direktør for Center for Boligsocial udvikling Birgitte Mazanti, som i sin ph.d.-afhandling har undersøgt stedsforståelser i et socialt belastet boligområde i Avedøre Stationsby, sætter Doreen Masseys begreb 'sense of place' spørgsmålstegn ved, hvorvidt man kan tale om, at et sted har en fælles 'lukket' og stedbunden identitet, da stedsidentitet såvel som personlig identitet er formet af og gennem forskellige sociale relationer og kontakt med andre mennesker og steder. Stederne er, på baggrund af oplevelser, farvet af folks erindringer og erfaringer med stedet. Folks egen 'sense of place' bygger både på individets egen historie og eget forhold til stedet og på kollektive historier, som er skabt gennem sociale relationer mellem medbeboere og andre folk udenfor bostedet.¹⁷ Med Mazantis fortolkning af Masseys begreb kan Greve anskues som et sted, der både er resultat af konkrete handlinger og resultat af en reflektiv erkendelse. Både Greve og Greve Museum som to forskellige steder i tid og rum kan altså, med disse teoretiske briller på, anskues som værende under konstruktion sammen med en lang række faktorer. For Greves vedkommende er disse faktorer f.eks. tilflytternes forskellige livsformer, der bringes sammen i en ny ramme i forstaden og er med til at danne Greves særlige sammensathed. Foruden familier med træk af lønarbejderlivsfor-

15 Massey 2001, s. 3.

16 Massey 2005, s. 9.

17 Mazanti 2002, s. 32.

men, der fik mulighed for at bygge eller købe deres eget parcelhus fra 1960'erne, tiltrak den nyetablerede Håndværkerby i Greve mange selvstændige håndværkere, der kunne have fabrik og bolig på samme matrikel og lade arbejde og fritid smelte sammen i overensstemmelse med deres forståelse af det gode liv.¹⁸ Denne udvikling skete i en periode, hvor håndværk og industri netop blev flyttet væk fra København til industrikvarterer uden boligkvarterer.¹⁹ Greve gav den selvstændige livsform mulighed for at udfolde sin forestilling om det gode liv et sted i forstaden. For Greve Museums vedkommende udforsker, indsamler og formidler fagfolk disse fortællinger i samarbejde med forskellige borgere for at udfolde diversiteten og mangfoldigheden i stedets historie og tilblivelse.

Steder er med til at skabe forskellige forhold for sameksistens i vedvarende processer med konfrontationer, forhandlinger og forskellige relationer mellem mennesker, følelser og aktiviteter. Dermed er det oplagt at se både museet og museets arbejde med et sted som værende under konstruktion. Dette perspektiv udfordrer den klassiske og fremtrædende opfattelse af museer og kulturhistoriske udstillinger, der har en tendens til at være en såkaldt tidslomme, som den besøgende går ind i, hvor tiden er frosset fast. Denne opfattelse hænger i høj grad sammen med bymuseers udvikling, som næste afsnit omhandler.

Bymuseers 'sense of place'

Bymuseers udvikling, funktion og rolle fra de opstod i sidste halvdel af 1800-tallet og til deres rolle i det 21. århundrede er til diskussion i sammenslutningen CAMOC, som koncentrerer sig specifikt om byer og bymuseers arbejde.²⁰ Ifølge Fransezca Lanz, lektor i indendørs arkitektur og udstillingsdesign, skulle bymuseernes samlinger repræsentere byen og formidle byens historie og fortid. Af den grund indeholder bymuseers samlinger ofte meget heterogene objekter indsamlet efter topografi, typologi og kronologi.²¹ Objekterne er oftest forbundet til byens historie og identitet og er påvirket af forskellige indsamlingsstrategier på givne tidspunkter. Samlingen kan bestå af arkæologiske fund, fotos, malerier, beklædning, møbler, private samlinger samt samtidsdokumentation f.eks. digitalt materiale, samtidskunst, video m.m.²² Ved det 20. århundredes afslutning blev bymuseers mission og *raison d'être* udfordret af en museumspolitisk agenda til også at spille en social rolle og være involveret i urbane og sociale emner og være

18 Egholk 2010, s. 16–19.

19 Egholk 2010, s. 25–30.

20 <http://network.icom.museum/camoc> CAMOC står for The International Committee for The Collections and Activities of Museums of Cities og er en underafdeling af ICOM.

21 Lanz 2013, s. 414.

22 Lanz 2013, s. 411.

dialogskabende mellem forskellige etniske, religiøse, sociale og aldersmæssige grupper i byen.²³ Den mest rammende definition på et bymuseum er ifølge Lanz hentet fra Steven Thieleman i 2000: „a city museum is a museum about and in the city. It is connected with both the strategy of the city and with its citizens.“²⁴

Udfordringerne for mange historiske bymuseer og for et forstadsmuseum som Greve Museum er i mange tilfælde, at museerne lukker sig om sig selv og præsenterer en fortid, som ikke nødvendigvis har relevans for borgerne. Kurator og museums konsulent Rainey Tisdale påpeger, at mange historiske museer har problemer med at fastholde deres værdi og potentiale overfor nutidens museums-gæster. Publikum er kritiske oplevelsesforbrugere og ønsker ikke nødvendigvis at lære hverken det, som museerne tilbyder eller på den måde, som museerne tilbyder det.²⁵ Maseys 'sense of place' kan blive centralt i forhold til at se på relationer mellem steder og sociale relationer: „The city's places – considered not only as physical locations but also in terms of the social relations which they tie together, „as processes“ themselves with their own identities – change and evolve constantly.“²⁶

Rotterdam Museums direktør Paul van de Laar argumenterer for vigtigheden og nødvendigheden af, at bymuseer bliver relevante for nutidens byboere ved at tage afsæt i samtiden: „City museum – and in general history museums – are increasingly viewed by their communities as irrelevant and unresponsive to the societal changes around them“. The city museums should not just be interesting museum in the city, but should be relevant to the contemporary city. Cities are moving fast, so, to keep pace, city museums cannot afford to be „frozen against the city“.²⁷ Museerne skal følge med udviklingen hele tiden på samme måde som byer hele tiden udvikler sig. Bymuseer – og for så vidt også et museum i forstaden – skal være agenter for social forandring og nedbryde bymuseets mure.

Kuratorerne på bymuseerne skal ifølge Paul van de Laar stimulere publikum til at være med til at transformere museet til et museum uden grænser. Nutidens by skal bruges som et socialt og kulturelt laboratorium, der skaber forbindelse mellem fortiden og samtidens byhistorie.²⁸ Det er i dette nye museumslandskab, at Paul van de Laar introducerer begrebet 'bonding heritage': „... heritage as a collective purpose of community building, a serious form of new urban human and cultural capital.“²⁹ Han mener, at et bymuseums fokus skal være på konteksten

23 Lanz 2013, s. 415.

24 Lanz 2013, s. 412.

25 Tisdale 2013, s. 3.

26 Lanz 2013, s. 421.

27 Laar 2013, s. 39.

28 Laar 2013, s. 40.

29 Laar 2013, s. 41.

frem for på samlinger og tage afsæt i udforskningen af den by, som folk kender og færdes i.³⁰

Dette samarbejde mellem fagfolk og borgere er meget komplekst og rejser en principiel diskussion om, hvad fagpersoners rolle egentlig er nu og bliver i fremtiden. Den Gamle Bys direktør Thomas Bloch Ravn citerer den amerikanske museolog Stephen E. Weils programerklæring fra 1999: „at museer skal flytte fokus fra at være **om noget** til at være **for nogen**.“³¹ Denne programerklæring bør efter min mening nuanceres til at have fokus på begge dele, så formidling f.eks. gennem udstillinger bliver et dialogisk og meningsforhandlende møde mellem fagfolk og borgere om en museumssamlings relevans og vedkommenhed. Et museum skal både være om noget og for nogen. Fagfolk skal både stille deres fagfaglige viden til rådighed og have dialogisk tæft i forhold til facilitering af borgerinddragende processer, så museet får viden om hvad der er relevant, spændende og fanger publikum. Fagfolkene skal ikke blot facilitere denne proces men også stille deres fagfaglige viden til rådighed i forhold til at være medfortolkere af museets samlinger. I offentligheden er der stadig en forventning om, at et museum rummer en solid faglighed, som er selve fundamentet for museets samlinger. Men fagfolk skal ud iblandt byens borgere og invitere både brugere og ikke-brugere, børn, unge, ældre, indvandrere m.fl. indenfor museets mure til en med- og genfortolkning af historien og særligt hvilke historier, der har relevans for borgerne. Borgerne skal ikke skabe historien alene men i samspil med forskellige museumsfagligheder og konsulenter, der kan facilitere disse processer. I det følgende afsnit vil jeg gå mere i dybden med, hvordan Greve Museum har samarbejdet og været i dialog med interessenter i lokalsamfundet om udvikling af udstillinger, der skaber relationer mellem steder i tid og rum og mennesker.

Greve Museums initiativer med borgerinddragelse – ’museumsdans’ med forskellige aktører

Museets vision i forhold til arbejdet med lokalområdet samtidig og nyere fortid er, at hver borger skal genkende sin egen livshistorie og samtidig udfordres af de andres og at museet skal fungere som et mødested.³² Visionen blev formuleret i begyndelsen af 2000, da museet havde brug for at redefinere sig selv til trods for sin unge alder. Et tværfagligt team af etnologer, historikere og øvrige humanistiske æstetiske fag har stået for udviklingen af museets forsknings- og formidlingsprofil. For at kunne skabe en troværdig, vedkommende og relevant formidling om hverdagslivet i forstaden har museumsfolkene inddraget, samarbejdet og ud-

30 Laar 2013, s. 41.

31 Bloch Ravn 2016; min fremhævnning.

32 <http://www.grevemuseum.dk/Om%20os/Organisation/Mission%20vision%20værdier.aspx>

viklet sammen med de forskellige aktører, som det handler om. Denne kulturelle vending og paradigmeskifte indenfor museumsarbejdet er sket fra slutningen af det 20. århundrede.³³ Museumsprofessionelle skal byde forskellige deltagere op til 'museumsdans', hvor dansen forstået som fortolkninger af livet i forstaden forhandles og udvikles i fællesskab.³⁴ Museumsfolk skal fralægge sig en del af deres autoritet. Det er en stor udfordring for by- og forstads museer at byde op til denne dans og indsamle samtidshistorien særligt i form af den materielle kulturarv, for hvad skal indsamles og hvad skal ikke? Fokus skal i højere grad mere være på deltagelsen og involveringen af borgerne, men som argumenteret tidligere er det en både-og-proces, da deltagelsen og involveringen kræver et fagligt indhold at være involveret omkring for at det skal give mening for alle parter.

I 2010 udgav Nina Simon, direktør for The Museum of Art & History i Santa Cruz i Californien, sin bog 'The Participatory Museum'. Bogen har siden udgivelsen været til stor inspiration for alverdens museer, når det gælder brugerinddragelse eller denne særlige museumsdans. Med afsæt i Web 2.0 hvor brugerne fik mulighed for at skabe, kuratere og dele indhold på internettet, overførte Nina Simon ideen til museumsinstitutionen som skulle arbejde med det inkluderende museum 2.0. Simon opererer typisk med tre grader, eller typer, for samarbejde museet og brugerne imellem, som hun gennem hele bogen forklarer, uddyber og giver konkrete eksempler på.³⁵ De tre typer er: 'contribution', 'collaboration' og 'co-creating'.³⁶ For det første kan brugerne bidrage (contribute) med f.eks. viden og genstande til et museum og til en konkret udstilling. For det andet kan brugerne samarbejde (collaborate) med museet omkring udviklingen af en udstilling. For det tredje kan brugerne være medskabere (co-creators) af f.eks. en udstilling på et museum. De tre grader af samarbejde skal ikke forstås som lukkede eller evigt fasttømrede former for samarbejde, tværtimod vil et typisk samarbejde mellem brugere og museum indeholde elementer fra flere af disse 'idealtypiske' brugerinddragende samarbejdsformer.³⁷ Der er nemlig ingen af de ovennævnte typer, der er bedre end den anden. Det vigtigste er ifølge Simon, at museet finder en samarbejdsform, der er tilpasset til institutionen, dens behov og ønsker. Når museer giver sig i kast med tættere samarbejdsforhold til sine brugere, påstår Simon, at museer kan opnå større engagement hos brugerne. De vil måske endda føle medejerskab over det produkt, der kommer ud af samarbejdet eller vil i hvert fald

33 Hein 2000; Dodd og Sandell 2001; Hooper-Greenhill 2004; Rudloff 2013.

34 Professor m.s.o. Tina Damsholt reflekterede over begrebet dans i relation til 'co' i sin velkomstforelæsning på „CO“-konferencen den 18. August 2015, og jeg har valgt begrebet 'museumsdans'. Se også Damsholt 2016.

35 Simon bruger primært betegnelserne 'audience' (publikum) og 'visitors' (gæster) og jeg vælger her at bruge den mere brede betegnelse 'bruger'. Når jeg bruger betegnelsen 'borger' i relation til Greve Museum er det fordi museets hovedmålgruppe er kommunens borgere.

36 Simon 2010, s. 203-281.

37 Simon 2010, s. 278.

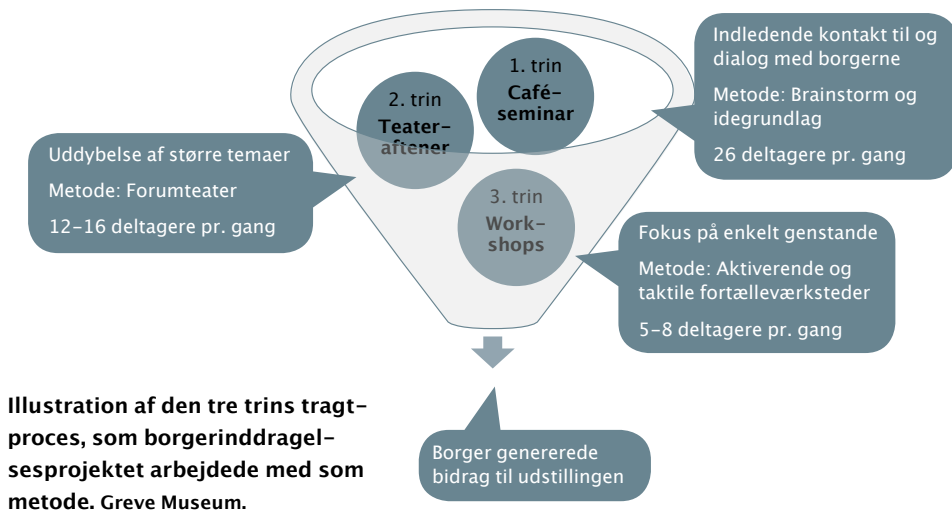
Udstillingen Velfærdsdrømme. Greve i det 20. århundrede på Greve Museum udviklet ved hjælp af et borgerinddragelsesprojekt. Foto: Greve Museum.

se museet i et nyt perspektiv og som et rum for nye muligheder. Efterfølgende vil jeg i artiklen komme med eksempler på disse tre forskellige metoder til at udvikle et museums vidensbank og formidling i dialog med borgerne.

Borgerinddragelse og udvikling af udstilling om forstaden i det 20. århundrede

Det første eksempel på Greve Museums arbejde med borgerinddragende initiativer er inspireret af Nina Simons to første retningslinjer. En stor gruppe af borgere både bidrog og samarbejdede med museets fagfolk om at opbygge og udvikle museets permanente udstilling „Velfærdsdrømme. Greve i det 20. århundrede“. Det var et stort anlagt borgerinddragelsesprojekt med økonomisk støtte fra Kulturstyrelsens formidlingspulje, der blev igangsat fra 2009 og forløb frem til udstillingen åbnede i 2013.

I projektets første fase blev der afviklet arrangementer, der bestod af henholdsvis cafedialog, forumteater, storytelling samt taktilt og visuelt prægede workshops. I projektets anden fase blev der udover fokusgrupper og workshops også arbejdet med genstandsindsamling til udstillingen i samarbejde med borgerne. I alt 75 forskellige borgere bosiddende i Greve Kommune deltog i projektet. Formålet var at få så mange så mulige forskellige borgere til at bidrage med historier, fortællinger og temaer til den nye permanente udstilling om Greves nyere histo-

rie i det 20. århundrede.³⁸ Museet tog udgangspunkt i nutiden som et afsæt til at reflektere over og indsamle viden om udvikling og forandring i borgernes hverdag og samfund i stil med både Van de Laar og Tisdales forslag om at skabe relevans. Processen og arbejdsmetoden kunne minde om arbejdet med en film, hvor der blev klippet, redigeret, mixet og genskrevet,³⁹ hvor borgerne blev inviteret inden for til at være med til at sammensætte fortællinger om Greve og forskellige 'sense of places'. 1900-tallet er en periode med et væld af nulevende informanter. Det giver en særlig gunstig mulighed for indsamling af viden, men samtidig en særlig problematik i forhold til at skulle udstille en tid, mange af museets gæster har oplevet på egen krop og har både viden og forudantagelser om. Det var vigtigt for Greve Museum, at borgerne kunne genkende sig selv i den nye udstilling og samtidig møde andre måder at leve på i Greve. Tanken var, at udstillingen skulle formidle de mange forskellige og måske modstridende opfattelser blandt nye og gamle borgere i en hastigt voksende kommune. Borgernes forskellige stedsforståelser skulle indfanges og være med til at formidle forskellige fortællinger om Greve som sted. Inspireret af etnolog og professor Thomas Højrup's strukturelle livsformsanalyse var tesen, at mennesker erkender, oplever, forstår og ønsker virkeligheden forskelligt. Det var vigtigt at give plads til alle de besværlige og modsatrettede versioner af hverdagslivet og stedsforståelser i Greve.⁴⁰

Borgerinddragelsesprojektet blev gennemført gennem en tre trins tragtproces, hvor museet arbejdede sig længere og længere ned i detaljerne indtil historierne var knyttet til en enkelt genstand.

Første trin var et indledende cafe-seminar, hvor en konsulent i historiefortælling, Lena Bjørn fra Dacapoteatret, sørgede for at deltagerne blev 'opvarmet'.

38 Buus og Jørgensen 2010.

39 O'Dell og Willim 2011, s. 30.

40 Højrup 1983; Buus og Jørgensen 2010.

Eksempel på borgerinddragelsesprojektets brug af collager til at sætte skub i erindringen af f.eks. af boligindretning i 1970'erne. Foto: Greve Museum.

Dacapoteatret havde specialiseret sig indenfor en kombination af konsulentvirksomhed og teater. De anvendte 'forumteateret' som metodisk greb til at grave i deltagerens hukommelse ved at konsulenterne spillede små scener ud fra aftenens tema. Ideen var at få deltagerne til at protestere mod og kommentere på denne udlægning af en fortidig virkelighed. I fællesskab skabte deltagerne så den erindrede historie – i en fælles fortælling eller i form af modstridende virkelighedsbilleder. Ved brug af teatrets visuelle, kropslige og følelsesmæssige natur fremkom detaljerede erindringer, som det er svært at spørge eller læse sig til. I alt 149 forskellige historier blev genereret og museet identificerede fire centrale hovedtemaer for borgernes forskellige 'sense of places': 1) Og hvad med børnene, 2) Arbejdsliv, 3) Fester i fællesskaber og 4) Indkøb og forretningsliv. På efterfølgende tema-aftener blev der arbejdet i dybden med emnerne sammen med udvalgte borgere.

Det tredje trin bestod af mindre fokusgruppeinterviews. Frem for det almindelige enkeltmands interview satte informanterne ved hjælp af denne form hinandens erindringer på arbejde. Der blev afholdt en workshop, der handlede om cyklen og deltagerens forskellige brug af denne. Anden gang var fokus på hjemmet, dets interiør, indretning og funktioner. Gennem visuelle og taktile opgaver blev deltagerne hjulpet til at huske og fortælle.⁴¹ Brugen af konkrete genstande

41 Buus og Jørgensen 2010.

gav store metodiske fordele, fordi de medvirkede til at sætte erindringer i gang, også i dem, der måske kan opleves som for hverdagsagtige eller uinteressante. Processen skete i et samspil mellem museets samling, fagfolk og borgerne.

Borgerinddragelsesprojektet var et vigtigt element i jagten på at gøre museet mere relevant og nærværende for publikum – især for ikke-brugere. Det var en stor udfordring at få fat i borgerne. For at få fat i nye deltagere, opfordrede museet tidligere deltagere til at tage en ven eller bekendt med, som ikke kendte museet. Eneste krav var, at nye deltagere skulle have haft bopæl i Greve Kommune indenfor perioden 1915 til 1990 og ikke have deltaget i en af de tidligere tema-aftener på museet. Mund-til-mund-metoden fungerede over al forventning, og på denne måde fik museet hele tiden nye ansigter til. Projektet formåede således ikke kun at indsamle ny og differentieret viden, men også at udbrede kendskabet til museet. Museet kom tættere på borgerne, ligesom de lærte museet og hinanden at kende.

Den ypperste grad af borgerinddragelse og -deltagelse opnåede museet, da to tidligere selvbyggere blev så involveret i udstillingsprojektet, at de på opfordring af en museumsinspektør byggede deres eget hus i udstillingen.⁴² De to borgere, Helmut Stark og Kaj Thomsen, havde hver især bygget deres eget præfabrikerede Thermik Systemhus i begyndelsen af 1960'erne i Hundige i Greve Kommune. 40 år efter stod de med mørtel og murerske og murede en mindre del af et hus op i udstillingen på Greve Museum. De to mænd og deres hustruer havde begge deltaget i GEU med kvalitative interviews og fortalt deres tilflytter- og selvbyggerhistorie og havde doneret fotografier og smalfilm til museets samling.⁴³

Huset blev indrettet med genstande, som andre borgere havde fortalt om, lavet collager over og doneret til museets udstilling. Den ultimative form for borgerinddragelse havde overladt husets indretning til borgerne, men selve kompositionen af udstillingen, som Tom O'Dell og Robert Willim kalder 'the act of composing'⁴⁴ valgte museet var forbeholdt udstillingsarkitekten, museets fagfolk og undertegnede museumsinspektør som stod for projektledelsen og kurateringen af hele udstillingen. Efter åbningen af udstillingen registrerede museets fagfolk, at en del af borgerne kom for at tjekke om deres genstande, fotos og/eller historie var kommet med i udstillingen. Selvom den uskrevne kontrakt for borgerinddragelsesprojektet var, at museet i sidste ende havde redaktionsretten, kunne der helt klart spores henholdsvis både glæde og ejerskab til udstillingen og skuffelse blandt de borgere, hvis historier var fravalgt. Det er et meget stort dilemma i brugerinvolverende museumsprojekter, som stiller store krav til museets kommunikation og formidling af et projekt.

42 Ahmt 2014, s. 12.

43 Egholk 2005, s. 18–23.

44 O'Dell og Willim 2011, s. 30.

Ejerskab til museets udstilling og borgerinddragelse i sin reneste form, da to tidligere selvbyggere fra Hundige byggede en mini-udgave af deres hus fra 1960'erne. Foto: Greve Museum.

Da borgerinddragelsesprojektet havde svært ved at få kontakt til nogle af de indvandrere og flygtninge, som også er en vigtig del i den nyeste udvikling af Greve Kommune, ansøgte Greve Museum Kulturstyrelsen om at igangsætte et forskningsprojekt i samarbejde med Immigrantmuseet. Kulturstyrelsen imødekom ansøgningen og projektet blev igangsat i begyndelsen af 2013 og er omdrejningspunktet for næste afsnit.

Forskningsprojekt om et multietnisk boligområde

I løbet af de sidste 40 år har Danmark udviklet sig fra en relativ homogen befolkning til et multikulturelt samfund med en koncentration af beboere med anden etnisk baggrund end dansk i almentnyttige boligforeninger, som har affødt en lang række undersøgelser af disse områder.⁴⁵ Indenfor museumsverdenen har der ikke været så mange undersøgelser af multietniske boligområder, men til gengæld flere outreach- og inklusionsprojekter rettet mod forskellige borgere med anden etnisk baggrund end dansk.⁴⁶

45 Skifter Andersen 1997, 2005, 2006; Gitz-Johansen 2001; Mazanti 2002; Almajid et al. 2004; Suenson 2009; Schultz Larsen 2013; Krogh 2014; Jensen 2016.

46 Egholk & Krogh Jensen 2016; Guldman Sekwati 2013, s. 25–29; Poulsen-Hansen 2013; Hein 2014, s. 22–23.

I 2013 indledte Greve Museum og Immigrantmuseet et forskningsprojekt om „Greve Nord – et multietnisk boligområde i forandring“ med det formål at undersøge de sidste 40 års politiske og sociale udvikling i et socialt udsat boligområde med stor social og kulturel diversitet i beboersammensætningen.⁴⁷ Med konkret afsæt i ghettoiseringen og dens konsekvenser for et boligområdes identitet, fællesskab og image ønskede Greve Museum og Immigrantmuseet at undersøge indvandring, integration, sociale forskelle og stedsforståelser fra 1970 til 2013 set både indefra et beboerperspektiv og udefra et kommunalt og politisk perspektiv. Greve Nord, der oprindeligt var landbrugsland, blev fra midten af 1960'erne bebygget ud fra Køge Bugt-planen fra 1961. I alt ti boligområder syd for København med boliger til 150.000 indbyggere blev planlagt. I Hundige, som på grund af et imageløft skiftede navn til Greve Nord i 2008, blev der planlagt 5000 almennyttige etageboliger, 300 rækkehuse og 2500 parcelhuse.⁴⁸ De to museer undersøgte tre forskellige almennyttige boligområder Gersagerparken, Askerød og Gudekvartererne bygget i perioden fra 1972 og frem til 2008. Særligt det arkitektonisk innovative boligområde Askerød fra 1975 har gennemgået en stor ændring i beboersammensætningen siden 1990'erne og i beboernes og omgivelsernes 'sense of place'.⁴⁹ I 2010 kom Askerød på den danske regerings officielle liste over såkaldte ghettoer. 'Ghettolisten' er siden hen blevet kritiseret for at stigmatisere de områder og deres beboere, som er på listen.⁵⁰

Metodisk bestod forskningsprojektet af indsamling af både kvantitativt og kvalitativt materiale. Fra Danmarks Statistik blev der indkøbt kvantitativt, statistisk materiale med fokus på den etniske og økonomiske udvikling i de almennyttige boligområder. Grafen illustrerer Greve Nord's tre forskellige almennyttige boligområder sammenlignet med resten af Danmark. Der er over 100 forskellige nationaliteter i området. De fem største grupper er fra Tyrkiet, Libanon, Irak, Bosnien-Hercegovina og Pakistan.⁵¹

Der blev gennemført etnografisk feltarbejde med deltagerobservation og indsamling og undersøgelse af de historier, fortællinger og metoder, der arbejdes med i Greve Nord set fra tre forskellige aktørers perspektiver: det politiske perspektiv, det igangværende boligsociale projekts perspektiv og fra forskellige beboeres perspektiver. Museumsinspektør Susanne Krogh Jensen fra Immigrantmuseet og undertegnede gennemførte i alt 18 kvalitative interviews med repræsentanter fra de tre hovedgrupper, dvs. politikere, politi og andre institutionelle aktører, med-

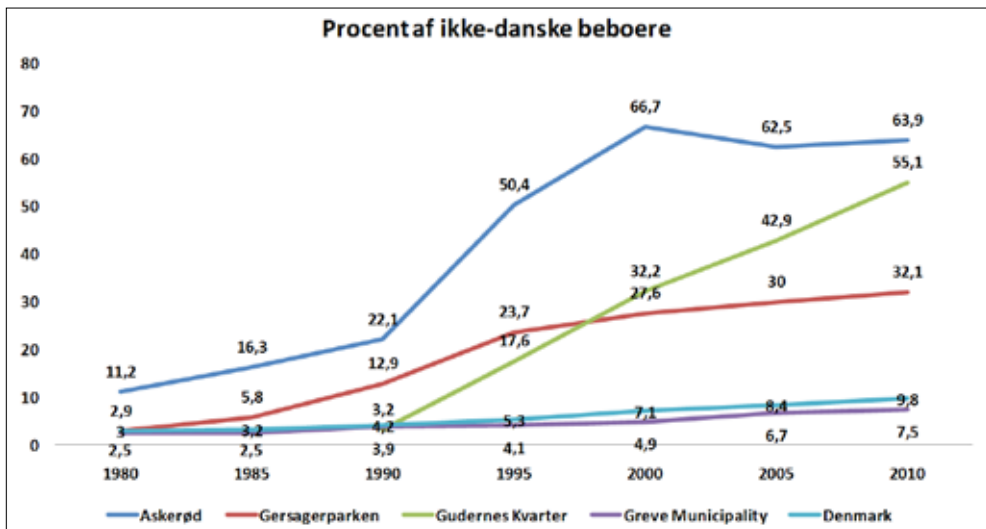
47 Immigrantmuseet, der har til huse i Farum 20 km. nord for København, er et specialmuseum, der åbnede i januar 2012 med en permanent udstilling om 500 års indvandring til Danmark. Museet beskæftiger sig med indvandringens kulturhistorie i Danmark og har bl.a. fokus på integrationsprocesser. <http://www.immigrantmuseet.dk>

48 Planlægningsudvalget for Køge Bugt-området 1970, s. 4–6.

49 Høgsbro 1974.

50 Egholk og Krogh Jensen 2014, 2016.

51 Egholk og Krogh Jensen 2014, 2016.

Grafen viser indvandringen til Greve Nord's tre almennyttige boligområder sammenlignet med Greve Kommune og Danmark fra 1980 til 2010. Danmarks Statistik og Greve Museum.

arbejdere i det boligsociale projekt og danske beboere samt beboere med anden etnisk baggrund end dansk. Informanterne kom fra Irak, Libanon, Rumænien, Italien og Afghanistan/Iran og repræsenterede således ikke nødvendigvis de største grupper af indvandrere og flygtninge i kommunen. De repræsenterede i en del tilfælde de mere ressourcerstærke indvandrere med et vist personligt overskud.

Projektet er for det første taget med som et eksempel på et tværmusealt samarbejde, hvor et lokalt kulturhistorisk museum i samarbejde med et specialmuseum satte fokus på multietniciteten igennem et lokalstudie. For det andet er projektet medtaget, fordi det for Greve Museums vedkommende i høj grad også var et projekt som involverede lokalsamfundet i at samarbejde med museet, som både Tisdale og Van de Laar advokerer for at bymuseer skal gøre. Det boligsociale projekt, kaldet Greve Nord projektet, og en række beboere blev meget vigtige samarbejdspartnere for museet i forhold til at nå ud til nye borgere og ikke-brugere af museet både i forbindelse med udviklingen af det nye faste udstillingsafsnit „Velfærdsdrømme“ og i forbindelse med publikumsudvikling og inklusion af nye brugergrupper. Involveringen blev tovejs, idet det boligsociale projekt også inviterede artiklens forfatter og museumsinspektør ind i Greve Nord projektets styregruppe som medaktør. Rollen som styregruppemedlem benyttede jeg som museumsinspektøren til at få insiderviden, gennemføre deltagerobservationer og inkludere endnu flere immigranter i museets arbejde. På denne måde blev jeg som etnolog og museumsinspektør en del af det felt, som museet havde til opgave at undersøge. Videnskabsteoretikeren Donna Haraway argumenterer for, at det syn jeg som forsker har på felten og den viden, jeg producerer, er betinget af min situering i felten. Haraways centrale pointe er, at forskeren bør være reflektiv og

bevidst omkring sin situering og positionering i felten, og hvorledes dette betinger et specifikt syn og vidensproduktion.⁵²

Ifølge den italienske kunsthistoriker Anna Chiara Cimoli har primært kunstmuseer og etnografiske museer været pionerer indenfor borgerinddragelse af immigranter.⁵³ Hun opfordrer til at invitere både nye og gamle borgere indenfor i museets fortællinger om et sted: „The only way to continue to speak a contemporary language is to communicate equally to ‘old’ and ‘new’ citizens, which is to consider everybody as an in-progress citizen, seeing ourselves as both players and spectators within the universal migratory experience and whether directly or indirectly, touched by it.“⁵⁴

Greve Museum valgte denne tilgang med at invitere både fastboende, tilflyttere og immigranter, men generelt havde borgerinddragelsen inden for andre kulturer en række udfordringer. For det første havde en del af de interviewede immigranter ikke en forforståelse for hvad et museum er og hvorfor museet skal bruge genstande til at formidle egnens kulturhistorie og dermed også deres historie. Det lykkedes for eksempel ikke undertegnede at få et interview med en repræsentant for en tyrkisk storfamilie i Greve Nord. Museets ærinde var blevet fremlagt for familiens ældsteråd, som aldrig vendte tilbage. For det andet havde særligt flygtninge ingen eller ganske få uerstattelige ejendele fra deres hjemland, som de ikke ønskede at donere til et museums udstilling. Disse genstande fungerer ifølge antropolog Mark Vachers begreb som udtryk for en 'diasporisk længsel' der f.eks. kommer til udtryk i boligindretningen rettet mod det tidligere hjemland.⁵⁵

Abdul Kareem, flygtning fra Irak i 1993 og beboer i Askerød med hustru og børn siden 1995, blev en stor ressource for Greve Museum.⁵⁶ Han donerede flere genstande til museet, deriblandt en traditionel irakisk mandsdragt og hovedbeklædning, et bedetæppe og en sølvskål til museets samling og udstilling „Vel-færdsdrømme“, hvor han er portrætteret side om side med selvbyggere, parcelhusfolk, håndværkere og iværksættere.

Forskningsprojektet genererede både ny viden og indsamling af både materiel og immateriel lokalhistorisk kulturarv til Greve Museums samling. Netværket af forskellige aktører – både nye borgerkontakter og kontakten til andre professioner i området – er museet afhængige af dels for at udvikle og vedligeholde museets samling dels for at udvikle og formidle nye facetter af hverdagslivet i en moderne forstad til København. Det betød, at da byggeriet Askerød havde 40 års jubilæum i 2015, arrangerede Greve Museum en særudstilling om boligområdet, der formidlede en del af forskningsresultaterne om Askerød belyst ud fra fem forskel-

52 Haraway 1988, s. 589.

53 Cimoli 2014, s. 111.

54 Cimoli 2014, s. 118.

55 Vacher 2007, s. 13–14.

56 J.nr. 1857B001. Upubliceret interview med Abdul Kareem.

Borgerinddragelsesprojektet og forskningsprojektet om Greve Nord resulterede i portrætter af forskellige borgere i Greve produceret i samarbejde med blandt andre Abdul Kareem. Foto: Kirsten Egholk.

lige B'er: Byggeriet, boligerne, beboerne, beboerdemokrati og boligsocialt arbejde. Udstillingens metode var inspireret af Van de Laars begreb 'bonding heritage' og sigtede efter at skabe forbindelse mellem samtidens og fortidens byhistorie i dialog med en bestemt målgruppe. Museet inviterede unge mennesker fra Greve Nord indenfor til at være medskabere på et stykke nutidigt bygningskulturarv, hvilket næste afsnit går i dybden med.

Når unge kuraterer kulturarv – medejerskab til det lokale museum

Folkeskolereformen og den åbne skole, som trådte i kraft august 2014 var en katalysator for, at museet igangsatte nye initiativer i forhold til læring.⁵⁷ Museet tog det fulde skridt med at afprøve Simons tredje greb med brugerinvolvering i form af medskabelse samt en socialkonstruktivistisk læringsforståelse, hvor eleverne er aktive medfortolkere af undervisningssituationen, historierne og skaber mening og læring gennem dialog mellem undervisere, museumsrummet og eleverne.⁵⁸

I anledning af det almennyttige boligområde Askerøds 40 års jubilæum ønskede museet at udvikle en særudstilling, der formidlede historien om det der 40 år tidligere var blevet beskrevet som en arkitektonisk boligsucces og velfærdsdrøm⁵⁹ til sit nuværende image som socialt udsat boligområde og dermed være med til at sætte det 20. århundredes faste kulturarv til debat.⁶⁰ Udstillingen skulle både formidle de væsentligste forskningsresultater fra det forudgående forskningsprojekt og formidle det kvalitativt indsamlede materiale. Greve Museums skoletjeneste havde også indledt et forpligtende samarbejde med skolen, som lå tæt op af boligområdet. Formålet med dette samarbejde var dels at implementere intentionerne i den åbne skole, hvor „Skolen skal samarbejde med det omgivende samfund. Fordi eleverne skal klædes på til det samfund, de skal være en del af, og det lokale idræts-, kultur- og foreningsliv skal bidrage til at skabe fagligt dygtige og livsduelige børn og unge.“⁶¹ I samarbejde med skolens historie- og samfundsfagslærere blev der formuleret et forpligtende undervisningssamarbejde omkring „Nærområdets udvikling set i historisk og samfundsfagligt perspektiv“ som var

57 Undervisningsministeriet 2014.

58 Hein 1998; Falk og Dierking 2000, Dysthe 2012.

Arbejdermuseet og Københavns Museum har også arbejdet med udvikling af nye undervisningskoncepter og involvering af børn og unge, som medkuratorer. På Arbejdermuseet er det blevet til udstillingen „Uhørt ungdom“ og på Københavns Museum en udstilling om „Børnenes By“, som begge åbnede i 2015.

59 Politiken 1974.

60 Mahmoud 2015.

61 Undervisningsministeriet 2014, s. 7.

et projektorienteret forløb. Dels var det museets ønske at udvikle sin rolle og opgave med inklusion og aktivt medborgerskab. Det var et stigende ønske for Greve Museum at legitimere museets samfundsmæssige relevans og tage børn og unge seriøst. Ca. 4000 skoleelever besøgte Greve Museums skoletjeneste i 2014, hvilket svarede til ca. 33 % af Greve Museums samlede besøgstal i 2014. 95 % af de unge mennesker i de to 8. klasser var tredje generations indvandrere primært med en ikke-vestlig baggrund. En del af eleverne boede selv i Askerød eller havde venner i området. Det intensive projektforløb var fordelt over seks uger med i alt fire projektdage af seks timers varighed. Eleverne udviklede deres del af udstillingen om Askerød anno 2015, sammen med en praktikant fra Københavns Universitet der var tilknyttet museet i denne periode og museets formidlingsansvarlige inspektør, der også er denne artikels forfatter. Da eleverne mødte op på museet var det til et forløb, som hverken lærere, elever eller museumsinspektøren havde prøvet før. Det var et pilotprojekt for folkeskolereformen og en indsigt i adfærdsmønstre blandt unge om, hvad der er god og relevant museumsformidling for unge. Specialestuderende fra etnologi Astrid Lystbæk Andersen foretog en feltanalytisk undersøgelse af etnologisk formidling i relation til folkeskolereformen og konkluderede blandt andet, at med den åbne skole er der mulighed for at sprænge rammerne for hvad det vil sige at blive undervist på et museum og ikke mindst hvad det vil sige at være faglig formidler.⁶² I løbet af de fire projektdage skulle eleverne både opnå viden om nærområdets udvikling set i et historisk og samfundsfagligt perspektiv og give deres eget bud på Askerøds image i 2015. Eleverne arbejdede i projektgrupper med tekster til udstillingen, research og interviews med boere. De havde også fået til opgave at udvælge genstande, som for dem udtrykte stedet Askerød. Elevernes bud på genstande var meget interessante og placerede sig i to modsatrettede stedsforståelser af Askerød. På den ene side var der genstande og genstandstekster, som repræsenterede stedet med vold, drab, brande, hærværk, kriminalitet og indvandrerbander. Eksempler på genstande var en kniv, en (legetøjs)pistol, en lighter, en (legetøjs)bil, en cykellås og et par håndjern.

Den kvindelige elev Rima gav udtryk for hendes 'sense of place' i Askerød med en kniv: „Kniven skal symbolisere drab. Mange unge i Askerød dør i en tidlig alder, pga. knivstikkeri. Der har været meget knivstikkeri blandt unge og bander, som har skabt utryghed i Askerød.“⁶³

Skoleeleven Alan havde valgt en lighter og beskrev hans 'sense of place': „Lighteren symboliserer alle de brande, som har været påsat i Askerød gennem årene. Især er der blevet brændt mange biler og lejligheder. I 2011 blev en børnehave brændt. I 2013 var en lejlighed i brand. Den var så stor at brandmændene måtte bruge stiger til at få beboerne ned.“

62 Andersen 2015, s. 79.

63 Dette og alle de efterfølgende citerede tekster fra eleverne indgår i udstillingen *Askerød 1975-2015 i det særlige udstillingsafsnit „De unge stemmer i Askerød“*, Greve Museum 2015.

Et udsnit fra udstillingen Askerød anno 2015 ifølge 8. årgang på Arena-skolen med elevernes genstandsmontre opbygget som et modulbyggeri i stil med Askerød. Foto: Greve Museum.

På den anden side var der genstande og tekster, der repræsenterede stedet som et netværk, et sammenhold og et særligt sted, hvor beboerne føler sig godt tilpas. I denne kategori var der f.eks. et bånd, forskellige flag, en tegning af tatovering fra indvandrerbanden Bloodz, et bedetæppe, en arabisk kaffekop og fuglefrø. Eleven Atusa havde valgt et rødt bindebånd som symbol på beboernes fællesskab og skrevet følgende tekst: „Det her bånd symboliserer båndet mellem beboerne. Askerød har i mange år haft et dårligt ry, men i de seneste par år er fællesskabet og båndet mellem beboerne blevet meget stærkere, og det kan man mærke. Alle kender hinanden i Askerød, og alle beboerne har et godt forhold til hinanden. Beboerne i Askerød vil mene, at de er en stor familie. Båndet symboliserer også det stærke sammenhold, som Askerød har.“

Eleven Sara, som udstillede en arabisk kaffekop og fuglefrø, beskrev hendes 'sense of place' i Askerød: „Arabisk kaffe er blevet en tradition i Askerød. Jeg tror ikke en voksen, som bor i Askerød, ikke har smagt arabisk kaffe. Nogle gange dufter der også af arabisk kaffe i Askerøds gader. Der er mange som spiser fuglefrø, især om sommeren hvis man lægger mærke til det er der meget af skraldet på jorden. Det er næsten blevet en tradition at spise fuglefrø. Siden man har spist det i så mange år.“

De unge mennesker var både med til at reproducere de negative fortællinger, der er blevet en dominerende diskurs om deres eget lokalområde, og samtidig var de mere positive fortællinger om deres 'sense of place' udtryk for det modsatte. Både Mazantis afhandling om fortællinger om Avedøre Stationsby og antropolog Tina Gudrun Jensens undersøgelse af naboskab i et socialt udsat boligområde i

Elevernes co-creation med museet interesserede medierne. Sara og Atusa blev interviewet i P4 sammen med museumsinspektør Kirsten Egholk, juni 2015. Foto: Kirsten Egholk.

Køge Bugt området dokumenterer, at beboere ofte reproducerer de negative narrativer om deres boligområde i deres stedsforståelse.⁶⁴ Samtidig har mange beboere gode relationer og netværk med beboere med anden etnisk baggrund end dansk.

For museet har elevernes medskabelse fået meget stor betydning. Eleverne har bidraget med genstande og fortællinger til museets samling. Gennem inddragelsen af eleverne i museets arbejde med at udvikle en udstilling, har museet fået en større kontaktflade i det lokale miljø. Forældrene er til en vis grad blevet involveret, hvilket er et af de nye krav i folkeskolereformen fra august 2014.⁶⁵ Museets personale har opnået læring både fra lærere og elever gennem et indblik i lærerens praksis og i elevernes hverdag. Sidst men ikke mindst har projektet også været en intern læreproces på museet for de forskellige ansatte om, hvad det vil sige at åbne dørene op og bede en flok unge mennesker om at give deres syn på et kendt og berygtet boligkvarter. I modsætning til borgerinddragelsesprojektet hvor museet i sidste ende komponerede udstillingen ud fra borgernes bidrag, fralagde museet en del af autoriteten og anlagde i stedet en mere faciliterende rolle i udvælgelsen af historierne til udstillingen om Askerød.

64 Mazanti 2002; Jensen 2016.

65 Undervisningsministeriet 2014, s. 8.

I løbet af undervisningsprojektet oplevede museet, at nogle af eleverne bevægede sig ind i en ny museumsrolle som aktive unge medborgere, der forholdt sig til spørgsmål om deres eget lokalområde. Elevernes bidrag til museets samling var en håndgribelig måde at være historieskabende på. Nogle af eleverne oplevede at få ejerskab til byens museum samtidig med at de lærte, hvordan andre fagligheder arbejder på et museum. Det var nogle tydeligt stolte elever, der kom og åbnede deres udstilling i juni 2015 sammen med lærere, forældre, politikere og lokalhistorisk interesserede borgere. De havde sat deres aftryk på virkeligheden og skabt værdi for andre end dem selv. De fik omtale i medierne og to af eleverne blev sågar interviewet i DR P4. Imidlertid var der også en bagside af medaljen, da det ikke var alle 31 elever, der fik ejerskab til projektet og dermed muligvis har fået en dårligere museumsoplevelse.

Særudstillingen om Askerød har tiltrukket blandt andet forskellige etniske kvindegrupper og sproggrupper, som indgår i det boligsociale projekt i Greve Nord. Disse ture giver beboere i kommunen med anden etnisk baggrund end dansk et indblik i udviklingen af hverdagslivet i deres lokalområde. En del af kvinderne bor i Askerød og genkendelse af Askerøds nuværende beboere i form af portrætter og billeder har vakt størst glæde og interesse. Kvinden Vesira fra Askerød udtaler følgende til Greve Nord projektets hjemmeside: „Det er rigtig sjovt at lære noget nyt og se de mange ting fra gamle dage. Hvordan man boede dengang, og hvordan det hele så meget anderledes ud. Jeg kan kende nogle af stederne og nogle af menneskerne på de nyere billeder. Der er f.eks. et billede af min nabo. Så er det endnu sjovere.“⁶⁶

Afslutning

De praksisnære eksempler fra Greve Museum i denne artikel bidrager til en museologisk refleksion over et kulturhistorisk forstadmuseums rolle i begyndelsen af det 21. århundrede. Præfikset 'co' var afsættet til dels at reflektere over museologiske tilgange til inddragelse af borgere i et museums virke, dels til at belyse hvordan fortællinger om et sted som forstaden er en dialogisk proces under vedvarende konstruktion, samt til at udforske de nye roller som henholdsvis fagfolk og borgere spiller på denne nye museumsarena. Både Greve og Greve Museum som steder bliver til i fælles fortolkninger på den museumsarena som udgøres af både fagfolk og forskellige borgere, der er med til definere deres forskellige 'sense of places' ud fra Masseys begreb. Museumseksemplerne underbygger til en vis grad Nina Simons påstand om at museer kan opnå et større engagement hos

66 <http://grevenord.dk/nyheder/lokalt-a-kultur/1102-dametur-100-ar-tilbage-i-tiden.html>, besøgt oktober 2015.

brugerne gennem tættere samarbejdsformer. Greve Museum har eksperimenteret med forskellige grader af medinddragelse og samarbejde ud fra Nina Simons anbefalinger om det inklusive museum 2.0. Borgerinddragelsesprojektet, der resulterede i udstillingen „Velfærdsdrømme“, har givet museet flere medejere i form af museumsambassadører, der genbesøger både museet og udstillingen og tager nye gæster med til museet. Særligt de to ældre selvbyggere og deres hustruer har fået et helt særligt forhold til det lille hus, som de selv har opbygget i udstillingen. De har været medskabere af et nyt sted i museet. Cirka halvdelen af de 31 skoleelever, som deltog i undervisnings- og udstillingsprojektet om Askerød, havde en god og lærerig oplevelse på Greve Museum, hvor deres udsagn om deres 'sense of Askerød' blev taget alvorligt. Det er endnu uvist om de ender som engagerede museumsbrugere, men vi ved at deres udstilling har formået at inspirere bl.a. etniske kvindegrupper fra Greve Nord til at besøge det lokale museum. Ligeledes har museet lært meget af at inddrage unge mennesker som medkuratorer på formidling af velfærdssamfundets kulturarv og hvordan det er at bo i Askerød. Museets involvering af forskellige stemmer i museets fortællinger om Greve er med til at 'brande' museet som et mødested for en demokratisk dialog og debat om, hvad Greve er for et sted. Masseys stedsbegreb er anvendt til at fortolke forstaden Greve som mangfoldigt, relationelt og under konstruktion i en forhandling mellem mange forskellige aktører. Greve er ikke blot en fysisk geografisk afgrænsning men netop udtryk for mange forskellige stedsforståelser afhængig af borgernes forskellige forståelser af, hvordan det gode liv realiseres i forstaden. Greve Museum bliver på den måde til et rum om fortællinger om et sted i samarbejde med mange forskellige borgere. Disse fortællinger vil skifte afhængig af hvilke borgere, som enten aktivt selv bidrager til museets udstillinger eller inviteres indenfor i et fremtidigt museumssamarbejde. Dermed bliver et forstadsmuseums fortællinger ikke til fastlåste og fastfrosne fortællinger i en tidslomme, som både Rainey Tisdale og Paul van de Laar advarer imod. Borgerne har igennem deres deltagelse i museumssamarbejdet både fået en mangefacetteret oplevelse af stedet Greve og for nogles vedkommende også en større tilknytning til museet. Museets fagfolk har også fået en større forståelse for Greve som sted og en større forankring ude i lokalsamfundet. Dermed er der skabt en synergi og dynamik imellem forskellige aktører, som giver ny energi til museumsarbejdet.

Litteratur

- Ahmt, Louise 2014: „Borgerperspektiv i Velfærdsdrømme“. *Greve Museums Årsberetning 2013*, s. 12-13.
- Almajid, Fahmy og Grøndahl, Malene 2004. *Get a life – Ghetto life! Om hverdagen i et boligsocialt område*. Alfabet

- Andersen, Astrid Lystbæk 2015: *Vi kan kalde det for Greve Museum-faget. Et feltanalytisk studie i etnologisk formidling – folkeskolereformens nye muligheder for undervisning på kulturhistoriske museer*. Kandidatspeciale, Københavns Universitet.
- Bloch Ravn, Thomas 2016: Museer som sociale igangsættere, kronik i Jyllandsposten. Besøgt 19. marts 2016. <http://jyllands-posten.dk/debat/kronik/ECE8438756/museer-som-sociale-igangsættere/>
- Brovall Villumsen, Sasja et al. (red.) 2014: *Rum for medborgerskab*, Statens Museum for Kunst.
- Brændholt Lundgaard, Ida et al. (red.) 2013: *Museums. Social learning spaces and knowledge producing processes*. Kulturstyrelsen.
- Brændholt Lundgaard, Ida et al. (red.) 2014: *Museer. Viden, demokrati, transformation*. Kulturstyrelsen.
- Buus, Henriette og Jørgensen, Line 2010: „Historiefortællende borgerinddragelse på Greve Museum“. *Danske Museer* 23:3, s. 9-11.
- Cimoli, Anna Chiara 2014: „From Representation to Participation: The Voice of the Immigrants in Italian Migration Museums“. *The International Journal of the Inclusive Museum*, Vol. 6, s. 111-121.
- Damsholt, Tine 2016: „‘It takes two to tango’ – dans som kulturteoretisk metafor og konfiguration“. *Kulturstudier*, Nr. 1.
- Dispositionsplan for Køge Bugt området 1970. Planlægningsudvalget for Køge Bugt området 1970.
- Dood, Jocelyn og Sandell, Richard 2001: *Including Museums. Perspectives on Museums, Galleries and Social Inclusion*. Leicester: Research Centre for Museums and Galleries.
- Dysthe, Olga; Bernhardt, Nana; Esbjørn, Line 2012: *Dialogbaseret undervisning. Kunstmuseet som læringsrum*. Skoletjenesten og Forlaget Vigmostad og Bjørke A/S
- Egholk, Kirsten og Krogh Jensen, Susanne 2016. „The Inclusive Museum in a Multiethnic Age. The role of the museum in a contemporary, multiethnic, social housing area in Denmark“. *The International Journal of the Inclusive Museum*. Common Ground 2016, vol. 9, s. 21-33.
- Egholk, Kirsten og Krogh Jensen, Susanne 2014a. „Et multiethnisk, alment boligområde på museum. Erfaringer fra et forskningsprojekt“. *Nordisk Museologi* 2014 vol. 2, s. 37-53.
- Egholk, Kirsten og Krogh Jensen, Susanne 2014b. „Greve Nord – a Changing Multi-Ethnic Public Housing Area“. *AEMI Journal* 2014, vol. 12, s. 32-43.
- Egholk, Kirsten 2010. *Håndværkerbyen i Greve – familieindustri i forstaden*. Greve Museums forlag.
- Egholk, Kirsten 2005. *Det store rejsegilde*. Greve Museums forlag.

- Falk, John A. og Dierking, Lynn D. 2000: *Learning from museums. Visitor Experience and the Making of Meaning*, Walnut Creek.
- Floris, Lene 1988: *Greve Museum*. Greve Museums forlag.
- Gitz-Johansen, Thomas 2001. *Hvad gør de dog der? Etniske minoriteters bosætning i et alment boligområde*. Center for forskning i socialt arbejde.
- Guldmann Sekwati, Danielle 2013: „Fortællinger fra Gellerup/Toveshøj – er brugerinddragelse lig med ejerskab?“ *MID* vol. 29, s. 25-29.
- Haraway, Donna 1988: „Situated knowledges: The Science Question in Feminism and the Privelege of Partial Perspective.“ *Feminist Studies* 14 (3), s. 575-99.
- Hein, George E. 1998: *Learning in the Museum*. Routledge.
- Hein, George E. 2014: „Organizational change within participating institutions related to the medborgerskab project“. Sasja Brovall Villumsen (red.). *Rum for medborgerskab*. Statens Museum for Kunst.
- Hein, Hilde S. 2000: *The Museum in Transition*. Smithsonian Institution Press.
- Hvidberg, Ena 1991: *Mit hjerte bor i Greve: sommerliv ved Køge Bugt i mellemkrigstiden*. Greve Museums forlag.
- Højrup, Thomas 1983: *Det glemte folk – Livsformer og centraldirigering*. Institut for Europæisk Folkelivsforskning og Statens Byggeforskningsinstitut.
- Hooper-Greenhill, Eilean 2004: „Changing values in the art museum. Rethinking communication and learning“. Bettina Messis Carbonell (red.); *Museum Studies. An Anthology of Contexts*. Oxford: Blackwell, s. 556-575.
- Høgsbro, Svend 1974. „Bebyggelsen Askerød – et nyt led i montagebyggeriets udvikling“. *Boligen* 41:3.
- Jensen, Tina Gudrun 2016: „The complexity of neighbourhood relations in a multiethnic social housing project in Copenhagen“. *Identities* Vol. 23, Issue 1, 2016, s. 84-98.
- Krogh, Ida. 2014: *Plads til alle? – en undersøgelse af fællesskabspraksisser i to almene boligforeninger i et socialt udsat boligområde*. Kandidatspeciale, Københavns Universitet.
- Kulturministeriet 2006: „Udredning om museernes formidling“, s. 78-105.
- Kulturministeriet 2009: „Kultur for alle – Kultur i hele landet“, besøgt marts 2016 http://kum.dk/uploads/tx_templavoila/Kultur_for_Alle.pdf
- Laar, Paul Th. van de 2013: „The Contemporary City as Backbone: Museum Rotterdam Meets the Challenge“. *Journal of Museum Education*, Vol. 38, Nr. 1, March 2013, s. 39-49.
- Lanz, Francesca 2013: „The City Museums in Transition: A European Overview,“. Luca Basso Peressut, Francesca Lanz og Gennaro Postiglioni (red.): *European Museums in the 21st century: Setting the framework* Vol. 2, s. 411-439.
- Massey, Doreen 2005: *For Space*. Sage.

- Massey, Doreen 2001 (1994): *Space, Place, and Gender*. University of Minneapolis Press.
- Mazanti, Birgitte 2002: *Fortællinger fra et sted*. Statens Byggeforskningsinstitut.
- Mahmoud, Ahmad 2015: *Sort land – fortællinger fra en ghetto*. People's Press.
- Nielsen, Helge 1987: *En by i forandring: byfornyelse gennem 50 år*. Byfornyelse- og selskaberne København og Danmark.
- O'Dell, Tom og Willim, Robert 2011: „Composing Ethnography“. *Ethnologia Europaea*, 41:1, 2011, s. 26-39.
- Poulsen-Hansen, Jesper et al. 2013: *Bag om blokken – vandrehistorier i Gjellerup*. Erfaringsrapport fra pilotprojektet Fra stigma til sted. Den Trygge Kommune og Gemeinschaft. Besøgt oktober 2014 http://media.wix.com/ugd/04bfa0_a36792f5e09f47099ab-414d9aa52829e.pdf
www.gemeinschaft.dk, www.dentryggekommune.dk
- Rudloff, Maja 2013: „Det medialiserede museum: digitale teknologiers transformation af museernes formidling“. *MedieKultur* 2013:54, s. 65-86
- Schultz Larsen, Troels 2013. „Med Bourdieu i felten almene boligområders storhed og forsømmelse“. John Andersen og Kristine Samson (red.): *Byen i bevægelse: mobilitet – politik – performativitet*. Roskilde Universitetsforlag, s. 196-214.
- Skifter Andersen, Hans 1997: *Det boligsociale danmarkskort. Indikatorer på segregation og boligsociale problemer i kommunerne*. Statens Byggeforsknings Institut.
- Skifter Andersen, Hans 2005: „Etniske minoriteter i belastede boligområder – hvad kan der gøres?“ *Etniske minoriteter – et nyt proletariat*, Socialforskning temanummer, March 2005, s. 46-51.
- Skifter Andersen, Hans 2006: *Etniske minoriteters flytninger og boligvalg – en registeranalyse*, Statens Byggeforsknings Institut.
- Skifter Andersen, Hans 2006a: *Bo sammen eller spredt? Etniske minoriteters boligønsker og motiver for bosætning*. Statens Byggeforsknings Institut.
- Suenson, Phillippa 2009: *Nye kulturer i danske boliger. Kommenteret fotogen- nemgang af indvandrerfamiliers indretning og brug af boligens forskellige rum*. Statens Byggeforsknings Institut.
- Thelle, Mikkel og Pernille Stenner 2001: *Fra nybyggernes tid*. Greve Museums forlag.
- Tisdale, Rainey. 2013: „City Museums and Urban Learning“. *Journal of Museum Education* Vol. 38, s. 3-8.
- Vacher, Mark 2007. *Flygtninge og indvandrere i den almene boligsektor – bidrag til forståelse af flygtninge og indvandreres forhold til deres bolig*. Center for Bolig og Velfærd.

Undervisningsministeriet 2014: *Den nye folkeskole – en kort guide til reformen*.
Undervisningsministeriet.

Utrykte kilder

Tekster fra Greve Museums udstilling „Askerød 1975-2015“

J.nr. 1857B001: Interview med Abdul Kareem

Hjemmesider

www.grevemuseum.dk

www.immigrantmuseet.dk

www.grevenord.dk

www.gemeinschaft.dk

www.dentryggekommune.dk

<http://network.icom.museum/camoc>

English abstract

Co-creation and inclusion in a museum – stories about how a place in the suburbs becomes

Museums cooperation, social inclusion and co-creation with a diversity of people are a key focus at museums in the 21st century. The article gives examples of a museum's methods for different forms of citizen involvement such as co-curators and co-producers of cultural exhibitions. The article's empirical starting point is Greve Museum's research, collection and communication about suburban life and culture in the 1960s and until recently, and how stories about a place in the suburb are created in dialogue with many different stakeholders.